

กรมอนามัย
ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก

เอกสารรวบรวมการถอดบทเรียน STORY TELLING FACILITATOR ของศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก ประจำปีงบประมาณ 2568

จัดทำโดย

1. นายนิพนธ์ เสียงเพราะ	นักวิชาการการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
2. น.ส.ปิยพรรณ ตระกูลทิพย์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
3. น.ส.วันชนา จินด้าง	นักวิชาการการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
4. น.ส.พูนศิริ ฤทธิรอน	นักโภชนาการชำนาญการพิเศษ
5. น.ส.จุฬานี พักแพง	นายแพทย์ชำนาญการ
6. น.ส.รัชนก ใจเชิดชู	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
7. นางรัตนภรณ์ เหมือนจันทร์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
8. นางลฎาภา อุตสม	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
9. น.ส.มธุรส เพ็ชรดี	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
10. นางสาวรณิ อ่อนทอง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

คณะกรรมการจัดการความรู้ (KM)
ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก
กรมอนามัย

Story Telling กับความเป็น HL coach /Facilitator/Notetaker

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน
เขตสุขภาพที่ 2”

ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก เป็นหน่วยงานหนึ่งของกรมอนามัยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ดูแลภาคเหนือตอนล่าง 5 จังหวัด หรือเขตตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขชื่อว่า เขตสุขภาพที่ 2 ประกอบด้วย จังหวัดตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ มีวิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน เขตสุขภาพที่ 2”

กระผมในฐานะข้าราชการที่ปฏิบัติงานในศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก เปรียบเสมือนฟันเฟืองตัวหนึ่งที่ช่วยไม่มากนักน้อยเพื่อการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ตามเจตนารมณ์ขององค์กร สำหรับวิสัยทัศน์ที่กล่าวว่า “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้” เราจะมีเครื่องมือหนึ่งที่ผมคิดว่าสามารถเป็นจิ๊กซอร์ที่ต่อเติมให้ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก เป็นองค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้ได้ นั่นคือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ชื่อย่อ KM และเมื่อวันที่ 3-4 ธันวาคม 2567 ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก จัดประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ อนามัยสิ่งแวดล้อม เขตสุขภาพที่ 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ณ โรงแรม ดิ อิมพีเรียล โฮเทล แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ พิษณุโลก กระผมได้รับเกียรติได้ช่วยเหลืองานโดยเป็นตัวละคร เป็นคุณอำนวย ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทีมงานจังหวัดตาก เป็นภาคีเครือข่าย Health และ Non Health สำหรับ Facilitator “คุณอำนวย” คือตัวละครหนึ่งของการจัดการความรู้ มีหน้าที่ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในเชิงกิจกรรม เชิงระบบและเชิงวัฒนธรรม ยึดแนวทางการเข้าไปเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม อำนวยความสะดวก โดยปล่อยให้ผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินการเองอย่างเป็นอิสระ ไม่เข้าไปกำหนดในลักษณะของการควบคุมสั่งการ หลักๆคือ เชื่อมโยงคน สร้างความสัมพันธ์ต่อกัน

ด้วยความเคารพ คราวนี้คือครั้งแรกที่ทำหน้าที่คุณอำนวย สมาชิกกลุ่มที่พอจำได้ไม่ธรรมดาเลย ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองตาก นายก อบต. รองผู้อำนวยการ สพป.เขต 1 เขต 2 ตาก หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในใจตื่นเต้นมาก แต่พยายามทำใจดีสู้เสือไว้ ถึงแม้ผู้เข้าร่วมทำ KM จะมีวิธีการที่แตกต่างกันหลายระดับ แต่ในฐานะคุณอำนวยเราก็พยายามให้มีการพูดคุยกันทุกคน เราจัดโต๊ะเป็นวงกลมเกือบล้อมรอบ เพราะห้องประชุมเล็กไปนิด มีแถว 2 บางส่วนบ้าง ไม่มีกติกาเวลาในการพูดแลกเปลี่ยน แต่ถ้าท่านไหนใช้เวลาค่อนข้างนาน กระผมก็มีแทรกแซงบ้างและพยายามตัดบทอย่างสุภาพและขอเสียงท่านถัดไปแทน ใช้เทคนิคเราจะมีกรย่อนแลกเปลี่ยนอีกรอบ ซึ่งถ้ามีเวลาเราก็ดำเนินการเต็มที่ แต่ถ้าไม่มีเวลาเราก็จบอย่าง Happy Ending

สิ่งที่ผิดพลาดอย่างแรงคือ ไม่ได้ทำการบ้านมาก่อน แม้กระทั่งหัวปลา KV ก็เพิ่งทราบก่อนทำ KM ประมาณ 1 ชั่วโมง แต่โชคดีที่ครั้งนี้ การทำ KM มีคุณอำนวย 2 คน ช่วยกัน ก็สามารถตามน้ำได้บ้างพอสมควร คุณอำนวยอีกท่านคือน้องเก้ ลดาภา อุดสม เป็นพยาบาลวิชาชีพ และตัวกระผมก็เป็นนักวิชาการสาธารณสุข คิดว่าข้อดีของการมีคุณอำนวย 2 ท่าน และมีองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญคนละด้านก็สามารถมาเติมเต็มการทำกลุ่มได้ที่แตกต่างอีกระดับหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งสิ่งที่อาจจะลดทอนกระบวนการแลกเปลี่ยนในกลุ่มคือเทคโนโลยีของการสื่อสาร ไมโครโฟน เครื่องเสียง ต้องพร้อมและคมชัด แต่ครั้งนี้ผิดพลาดนิดหน่อย ถึงอย่างไรเราต้องเตรียมความพร้อมด้านนี้ให้เรียบร้อยด้วยเช่นกัน และการบันทึกเสียงของกลุ่มเราต้องขออนุญาตอย่างชัดเจน แต่ในทางกลับกัน

ถ้าเป็นเรื่องอ่อนไหวการบันทึกเสียงคงไม่จำเป็น ควร Off record อย่างเร็ว และให้ภาระหนักไปตกที่ Note Taker แทนก็ได้ โดยรวมการเป็นคุณอำนวยในครั้งนี้ถือว่าเป็นอีกประสบการณ์หนึ่งอันยอดเยี่ยม นักบินควรมีชั่วโมงการบินสะสมให้มากที่สุดถึงจะเป็นนักบินที่ดีและเก่ง เช่นเดียวกันการลงมือทำของกระผมก็คือความท้าทายที่สุดของชีวิต ยิ่งทำก็ยิ่งได้ “เย้! เราทำได้”

ชื่อ นายนิพนธ์ เสียงเพราะ ผู้เล่าเรื่อง

ด้วยความขอบคุณ
คณะกรรมการ KM ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก
(17 มกราคม 2568)

เรื่องเล่า: พลังของการเป็น Facilitator เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพในเขตสุขภาพที่ 2

ผู้เล่าเรื่อง : ปิยพรรณ ตระกูลทิพย์

ในระหว่างวันที่ 23-24 ธันวาคม 2567 ณ โรงแรมเดอะปาร์ค อ.เมือง จ.พิษณุโลก มีเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มารวมตัวเพื่อเริ่มต้นภารกิจใหม่ “การสร้างเครือข่ายองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy Organization - HLO)”

การเริ่มต้น: บทบาทที่ทำทนาย

ในฐานะ Facilitator คนหนึ่ง ซึ่งฉันเคยทำบทบาทนี้มาก่อนและรู้ดีว่าเป็นบทบาทสำคัญที่จะต้องนำเครือข่ายไปสู่เป้าหมาย ซึ่งการทำบทบาทในวันนั้น ไม่ง่ายนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกกลุ่มเป็นหน่วยงานที่มาจากภายในและภายนอกสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีความแตกต่างทั้งในด้านนโยบาย แนวคิด องค์ความรู้ และทรัพยากร ฉันเริ่มต้นด้วยการแนะนำตัว และให้สมาชิกทุกคนแนะนำตัว พร้อมกับบทบาทหน้าที่และสถานที่ปฏิบัติงาน ต่อจากนั้น จึงเริ่มให้สมาชิกทุกคนเลือกประธานและเลขาของกลุ่มเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำกระบวนการตามประเด็น/ใบงานที่ผู้จัดการประชุมกำหนด

กระบวนการเชื่อมโยงเครือข่าย

Facilitator ที่ไม่ได้ให้คำตอบ แต่ต้องตั้งคำถามที่ถูกต้อง ฉันใช้เวลาในการสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจระหว่างสมาชิก โดยเริ่มจากกิจกรรมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ทุกคนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการขับเคลื่อนองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (HLO), การทำงานขององค์กรตามนโยบาย เพื่อให้สมาชิกได้เห็นว่าในกลุ่มมี “ต้นทุน” ที่จะต่อยอดร่วมกันได้ อีกส่วนหนึ่ง Facilitator ต้องให้ทุกคนมีส่วนร่วม Share ทุกไอเดีย ทุกเสียง ทุกข้อเสนอแนะ และให้ผู้ทำหน้าที่ Notetaker รวบรวมบันทึกไว้ โดยเมื่อสมาชิกเห็นเป้าหมายร่วมกัน ขั้นตอนต่อไปคือ การสรุปความรู้เรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (HL) และองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (HLO) มาใช้เชื่อมประเด็นสำคัญของกลุ่ม คือ การขับเคลื่อนสร้างองค์กรรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ให้สมาชิกวิเคราะห์ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ และร่วมกันออกแบบโครงการนำร่อง โดยกลุ่มคัดเลือกการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อภาวะทุพโภชนาการของเด็กนักเรียน เช่น การสร้างเครือข่ายในโรงเรียน หรือการจัดกิจกรรมความรู้ในโรงเรียน และการติดตามผล

บทบาทของ Facilitator ในการสร้างพลังในทุกกระบวนการ ฉันพบว่าบทบาทของ Facilitator คือ การสร้างพลังให้เครือข่ายด้วยวิธีเหล่านี้

- สร้างแรงบันดาลใจ: ด้วยการเล่าเรื่องราวความสำเร็จขององค์กรอื่นๆ ที่ได้กลายเป็น HLO มาก่อน ทำให้เครือข่ายของเรารู้สึกว่ามีเป้าหมายนี้เป็นไปได้
- กระตุ้นความคิด: ฉันไม่ได้ให้คำตอบ แต่ใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้สมาชิกคิดค้นวิธีแก้ปัญหาของตัวเอง
- สร้างความเชื่อมั่น: ฉันให้กำลังใจในทุกขั้นตอน เพื่อให้ทุกคนมั่นใจในศักยภาพของตัวเองและทีม

เรื่องราวนี้สอนฉันว่า: การเป็น Facilitator คือการเป็น “ผู้สร้างพื้นที่” ที่เปิดโอกาสให้ทุกเสียงและทุกไอเดียถูก
นับรวมการเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดจากการสั่งการ แต่จากการสร้างแรงบันดาลใจและการทำงานร่วมกัน เมื่อ
เครือข่ายมองเห็นเป้าหมายร่วมกัน และมีเครื่องมือที่เหมาะสม พวกเขาจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง
ยั่งยืน

บทสรุป “Facilitator อาจไม่ได้เป็นผู้นำทางไปถึงเป้าหมาย แต่คือผู้ที่ทำให้ทุกคนในเครือข่ายเห็นเป้าหมาย และ
เชื่อมั่นว่าพวกเขาสามารถเดินไปถึงจุดนั้นได้ด้วยพลังของตัวเอง”

Story Telling กับความเป็น Facilitator

“สร้างเครือข่ายองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ ในเขตสุขภาพที่ 2”

ผู้เล่าเรื่อง : วันชนา จินด้าง

ในวันที่ 23 -24 ธันวาคม 2567 ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย เขตสุขภาพที่ 2 ให้เป็น HL coach ณ โรงแรมเดอะปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และได้รับมอบหมายจากทีม HL ให้เป็น Facilitator ประจำกลุ่มจังหวัดอุตรดิตถ์ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำปาด)

การเริ่มต้นบทบาทที่ท้าทาย

Facilitator ครั้งแรก แน่ใจว่าบทบาทครั้งนี้ที่ได้รับมอบหมาย ตัวเองรู้สึกกังวล หวั่นใจ สิ่งที่จะช่วยให้ผ่านไปได้คือความตั้งใจ มุ่งมั่น สร้างกำลังใจให้ตัวเอง และสิ่งที่ยังให้ผ่านวันแรกไปได้คือ เครือข่ายจังหวัดอุตรดิตถ์ที่มีความเข้มแข็งในการดำเนินงานเรื่องอนามัยแม่และเด็ก ซึ่งเราได้มีโอกาสลงไปเยี่ยมเสริมพลังมาแล้ว และสิ่งที่ Facilitator ต้องคำนึงถึงคือองค์ความรู้ในเรื่องที่ Facilitator จะเอื้ออำนวยให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ โดย ตั้งแต่ช่วงเช้าของการอบรมตนเองให้ความสนใจในความรู้เรื่อง การส่งเสริมความรู้เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืนด้านสุขภาพ โดย นายแพทย์วัชร เพ็ญจันทร์ ที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต นายกสมาคมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพไทย เพื่อเติมเต็มในเรื่องความรู้ด้านสุขภาพ

กระบวนการกลุ่มโดย Facilitator

เมื่อถึงเวลาการดำเนินการกลุ่มในช่วง 13.00 น. วันแรกของการประชุม ตนเองได้นำความรู้จากการเป็น HL coach มาดำเนินการกลุ่ม เสริมสร้างศักยภาพกลุ่ม โดยให้ประธานกลุ่ม ดำเนินการกลุ่ม รวบรวมความรู้โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนให้ความหมายของ HL , HLO และเครื่องมือ HLO ความยากของกลุ่มคือกลุ่มใหญ่ มีจำนวนเกิน 10 คน บางคนไม่ได้มีส่วนร่วมมากนัก สิ่งที่ยากอีกอย่างคือการปรับให้ทุกคนเข้าใจไปพร้อมๆ กับถึงวัตถุประสงค์ที่มาร่วมพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย เขตสุขภาพที่ 2 ให้เป็น HL coach ในครั้งนี้คือการชักชวนให้พื้นที่นำร่อง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำปาด เป็น HLO ประธานกลุ่มคือ ผอ.รพ.สต. เมื่อท่านได้ดำเนินการกลุ่มจนเสร็จกระบวนการวันแรก ทีมจังหวัดอุตรดิตถ์สรุปได้ว่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านฝาย อำเภอ น้ำปาด เป็นพื้นที่นำร่อง ของจังหวัดอุตรดิตถ์ และของเขตสุขภาพที่ 2 “องค์กรรอบรู้เรื่องพัฒนาการสมวัย” ซึ่งท่าน ผอ.รพ. ยินดีเข้าร่วมขับเคลื่อนองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพในเขตสุขภาพที่ 2

บทบาทของ Facilitator (ผู้อำนวยความสะดวก) ในการสร้างพลัง

- การสร้างความเชื่อมั่น Facilitator ช่วยให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น โดยการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและไม่ตัดสิน
- กระตุ้นการมีส่วนร่วม Facilitator ใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ซึ่งช่วยสร้างพลังร่วมในกลุ่ม
- การเชื่อมโยงความคิดเห็นและประสบการณ์ Facilitator จะช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นหรือแนวคิดที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างมุมมองใหม่ๆ หรือทางออกที่ดีกว่า
- การสนับสนุนการตัดสินใจร่วม Facilitator ช่วยให้กลุ่มตัดสินใจร่วมกันอย่างมีระเบียบ โดยไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอิทธิพลเกินไป

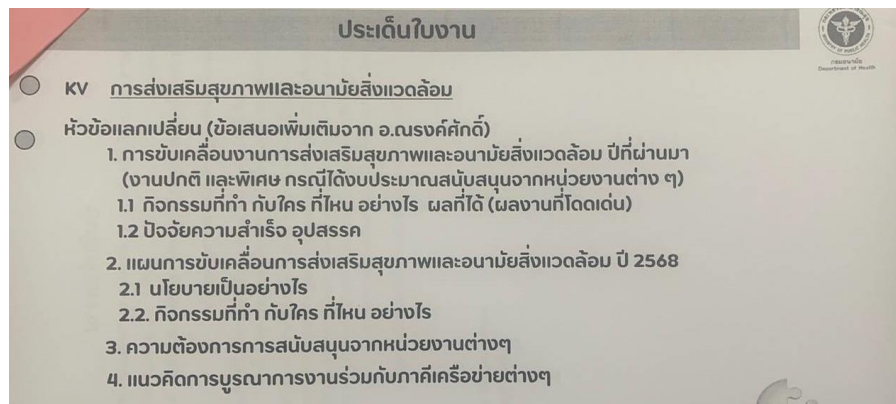
- การจัดการปัญหาและอุปสรรค Facilitator จะจัดการกับปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินการต่อไปได้
- การทำงานของ Facilitator ช่วยเพิ่มพลังของกลุ่มในการทำงานร่วมกันและสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Story Telling กับ การเป็น Facilitator

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน
เขตสุขภาพที่ 2”

ในวันที่ 3-4 ธันวาคม 67 (ประชุมเครือข่าย เขต 2)

ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายเป็น Facilitator ประจำกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ร่วมกับน้องอ้อ สุวรรณิ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ทีม FA สามารถทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจาก FA มีความรู้ครอบคลุมทั้งงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้หัวข้อที่ได้รับมอบหมายในการทำงานของกลุ่ม ตามที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงหัวข้อในการทำงานของกลุ่ม

การทำงานในบทบาทการเป็น FA เริ่มจากช่วงเวลาที่รอสมาชิกของกลุ่มมาให้ครบทุกคนนั้น ข้าพเจ้าได้กล่าวทักทาย พูดคุยกับสมาชิกที่มาก่อน เพื่อให้สมาชิกมีความผ่อนคลาย และเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานกลุ่ม เมื่อสมาชิกของกลุ่มมาครบแล้ว ข้าพเจ้าได้แนะนำตัวและให้ทีมและสมาชิกของกลุ่มแนะนำตนเอง พร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่มในครั้งนั้น หลังจากนั้นข้าพเจ้าให้กลุ่มตั้งประธาน เลขานุการ ผู้ที่ทำหน้าที่เขียนบันทึกลงฟลิปชาร์ต (Flip chart) พร้อมผู้นำเสนอ และคอยควบคุมภาพรวมของกลุ่มให้มีการพูดคุย/ทำงาน ตามหัวข้อที่ได้รับให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยบรรยากาศของกลุ่มจะพบว่าทั้งสมาชิกที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนที่โดดเด่น และมีส่วนร่วมน้อย ข้าพเจ้าจึงต้องคอยกระตุ้นให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยนให้ครบทุกคน และทำให้บรรยากาศของกลุ่มไม่ตึงเครียดด้วย

จากการทำหน้าที่ FA ครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ข้อคิดว่า ในการทำงานปัจจุบันเราต้องรับผิดชอบต่องาน หรือภารกิจมากมาย ในระยะเวลาที่จำกัด ซึ่งเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดความเครียด และหากเกิดความเครียดสะสมในระยะเวลาหนึ่ง อาจส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ และกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งรวมถึงศักยภาพในการทำงานด้วย เพราะฉะนั้นจึงเป็นเหตุผลที่เราทุกคนพยายามทำงานให้มีความสุข และสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้เอื้อต่อการทำงานด้วย

ชื่อ นางสาวพูนศิริ ฤทธิธอน ผู้เล่าเรื่อง

ด้วยความขอบคุณ
คณะกรรมการ KM ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก
(มกราคม 2568)

Story Telling กับการเป็น Facilitator

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้ มาตรฐานเขตสุขภาพที่ 2”

.....

“รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมสร้างสรรค์ให้เกิดงานดีๆ” เป็นสโลแกนเล็กๆ ที่ผุดขึ้นมาแวบหนึ่งในสมอง ในวันที่ฉันต้องมารับหน้าที่ในการเป็น FA อันที่จริงก็ไม่ค่อยเข้าใจหรอกนะ ว่า FA หรือชื่อยาวๆ ว่า Facilitator มันคือ...เป็นอย่างไร และต้องทำอะไรบ้าง แต่ว่า The Show must go on ... ฉันว่า ก็คงทำได้นะ **ฉันจะลองทำดู**

ลองกลับมาคิดทบทวนดู ก่อนหน้านี้อันคิดว่า ฉันก็อาจจะเคยทำมาบ้าง แต่ในบริบทนั้น อาจจะยังไม่รู้ตัวว่านั่นคือ FA เพราะเอาจริงๆ ก็ไม่เคยศึกษาแบบเป็นจริงเป็นจัง เพียงแค่ ณ ตอนนั้น ใช้ความรู้ที่มี และทักษะที่เคยใช้ นำพาไป ยกตัวอย่าง ฉันเป็นอาจารย์แพทย์มาก่อน นั้นหมายความว่า การทำกระบวนการกลุ่มกับนักศึกษาที่พอมีอยู่บ้าง แต่นั่นก็รู้แค่ว่าในฐานะครู ต้องคอยกระตุ้น คอยฟังและสรุปให้ได้ใจความเพื่อเป็นข้อมูลในกระบวนการกลุ่มต่อ คอยเป็นกรรมการให้เด็กๆ ค่อยๆ ฟังกัน และคอยควบคุมเวลา รวมถึงการดูแลคนใช้ บางครั้งเราก็มีการคุยกันเป็นกลุ่มแบบนี้ในกลุ่มคนไข้ที่มีหลากหลายๆ กัน แต่จะเป็นบริบทแตกต่างกันออกไป ฉันซึ่งเป็นหมอ ก็จะเป็นคนกลางในการฟัง และกระตุ้นทุกคนในการจัดการปัญหาและหาแนวทางดูแลร่วมกัน จากประสบการณ์ที่เคยทำมาบ้าง ก็เลยคิดว่าฉันคงทำหน้าที่ FA ได้นะ **ฉันต้องทำได้**

และในวันที่ฉันต้องรับหน้าที่การเป็น FA อย่างเต็มรูปแบบก็มาถึง ด้วยความที่ยังไม่มั่นใจในการทำงานในศูนย์ที่ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์วิชาการ และเพื่อนร่วมงานแต่ละคนก็ขึ้นชื่อว่าคร่ำหวอดในแวดวงวิชาการมาก่อนฉันทั้งนั้น ส่วนฉันมาจากสายบริการและทำงานชุมชนมาเกือบครึ่งชีวิต ฉันจึงขอคู่หูมาอีก 1 คน เพื่อไม่สามารถคุมกระบวนการกลุ่มไปถึงเป้าหมายได้อย่างทันเวลา อย่างน้อยยังมองเห็นหน้ากันช่วยกันได้ เพราะกลุ่มเป้าหมายที่มาร่วมกระบวนการกลุ่มก็มาจากหลากหลายบริบท ทั้งสาธารณสุข เทศบาล ทำงานทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ชุมชน แน่นอนว่าแต่ละคนมีองค์ความรู้ และประสบการณ์กันมาทั้งนั้น ดังนั้นก็ถือว่าเป็นการที่ดีนะ ที่เราจะได้เรียนรู้ไปกับเขาด้วย

หลากหลายที่มา หลากหลายองค์ความรู้ และหลากหลายประสบการณ์ ย่อมมีความเห็นต่างเป็นธรรมดา บ้างพยายามจะนำเสนอผลงานในรูปแบบที่ตนเองทำมาจนไม่ฟังคนอื่น บ้างก็คล้อยตามไปหมดกับทุกสิ่งอย่างโดยไม่ทันคิดด้วยทักษะการตัดสินใจของตนเอง บ้างไม่ออกความคิดเห็นอะไรเลย นอกจากความหลากหลายดังกล่าวมา อุปนิสัยที่แตกต่างกัน ก็เป็นอีกปัจจัยที่ FA แบบเราต้องค้นหา และนำพาไปให้ได้ บางคนชอบพูด บางคนชอบว่าไงก็ตามกัน บางคนชอบแย้ง บางคนฟังแต่ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ และสุดท้ายบางคนไม่ได้สนใจกระบวนการที่อยู่ตรงหน้าเลย ในฐานะเป็น FA จะต้องให้ทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วม ร่วมกัน ต้องพยายามดึงทุกคนในกลุ่มให้มองที่เป้าหมายเดียวกัน พยายามให้ทุกคนได้มีบทบาทร่วม จะมากจะน้อย ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละคนด้วย โดยการกระตุ้นนี้ ต้องไม่ไปบดบังหน้าที่ของประธานกลุ่ม เพราะหลักการ FA ที่ฉันพยายามศึกษามา คือ เป็นผู้คอยช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนกระบวนการกลุ่ม โดยต้องไม่ใช่ผู้นำ แต่

ทำหน้าที่เป็น "ผู้ช่วยอำนวยความสะดวก" ดังนั้นฉันจึงทำหน้าที่ผ่านประธานเป็นหลัก แต่ก็มีบางครั้งที่ประธานไม่สามารถจะนำพากลุ่มไปได้ตามเป้าหมายและทันเวลา ก็ต้องขอประธานเข้ามาบ้างในเล็กๆน้อยๆ เพื่อให้การทำงานสามารถเดินต่อไปได้

สุดท้ายเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ นอกจากได้เห็นภาพจากประสบการณ์ของการทำงานที่หลากหลาย ยังได้เห็นภาพการช่วยเหลือกันในกลุ่ม การแบ่งงานกันทำ และภาพเป้าหมายที่ทุกๆ คนร่วมกันคิดและวางแผนขึ้นมาชัดเจนขึ้น ก็ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจ เพราะสิ่งที่ฉันไม่มั่นใจในตอนแรกนั้น ฉันก็อาศัยประสบการณ์ ความรู้ และทักษะความเป็นฉัน นำพากลุ่มจนสำเร็จเป็นผลงานของกลุ่มขึ้นมาได้

แน่นอนว่า ประสบการณ์ที่ได้รับมอบหมายในการเป็น FA ในครั้งนี้ ฉันอยากจะบอกว่า ฉัน...ทำได้...

พญ.จุฬานี > มีเรื่องเล่า

Story Telling กับการเป็น Facilitator

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานเขตสุขภาพที่ 2”

การประชุมในวันที่ 23-24 ธันวาคม 67 ทำให้ฉันมีประสบการณ์การเป็น Facilitator แบบที่ไม่ทันเตรียมตัว เตรียมใจ ทั้ง ๆ ที่เพิ่งผ่านกระบวนการอบรม บ่มความรู้ จากท่านอาจารย์สมยศมาใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การจัดการความรู้ (KM) หลักการ ขั้นตอน ปัจจัยสำเร็จ คนสำคัญที่ดำเนินการจัดการความรู้ ที่มีทั้ง คุณเอื้อ คุณอำนวย คุณกิจ คุณลิขิต และคุณวิศาสตร์ ขาดแค่การได้ฝึกทักษะเท่านั้น

การได้รับมอบหมายให้ ทำหน้าที่ Facilitator ครั้งนี้ ทำให้มีโอกาสดูแลเรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างแท้จริง ประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้เรียนรู้ว่าบทบาทการเป็น Facilitator ไม่ใช่แค่การช่วยให้การประชุมดำเนินไป แต่ยังเป็น การช่วยให้สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และหาข้อสรุปเพื่อการตัดสินใจร่วมกัน และเห็นคุณค่าใน มุมมองความคิดของกันและกัน ร่วมมือกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในกลุ่ม โดยไม่ใช้อำนาจหรือการควบคุม

เมื่อการประชุมเริ่มต้น อาจารย์ให้โจทย์ “ผู้รับการตรวจราชการต้องการอะไร” หลังจากนั้น การทำหน้าที่ Fa จึงดำเนินไปด้วยบรรยากาศไม่ตึงเครียด เนื่องจากว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มรู้จักกันเป็นอย่างดี

การเริ่มต้น: จึงไม่ได้เริ่มกระบวนการกลุ่มจากการสร้างความไว้วางใจ ด้วยการแนะนำตัว และอธิบายบทบาท ของตัวเองเท่าไรนัก และไม่ได้ให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้แนะนำตัว หลังจากนั้น Fa มือใหม่อย่างฉันก็มอบหมาย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็น Note taker ของกลุ่ม พร้อมกับสร้างความเข้าใจกับสมาชิกกลุ่มในประเด็นหัวข้อที่ได้รับ

เมื่อเข้าสู่ช่วงการระดมสมอง ฉันตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อชวนคิด และนำเข้าสู่ประเด็นหลัก คำถามแรก “ผู้รับการตรวจราชการ” คือใครบ้าง ?” และคำถามที่ 2 หากเราเป็นผู้รับการตรวจราชการ “เราคิดว่าต้องการอะไร จากทีมผู้นิเทศ?” จากคำถามปลายเปิดนั้น ทำให้ความคิดเห็นภายในกลุ่มมากมายจน Note taker แทบจดประเด็น สำคัญแทบไม่ทัน และแอบคิดว่า ถ้าสลับฉันเป็น Note taker คงต้องพึ่งเทคโนโลยีแน่นอน

ระหว่างกระบวนการกลุ่ม: บทหนัก คือ ต้องรับมือกับความเห็นต่างของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมีความคิด แตกประเด็นมากมาย และหลากหลาย เพราะทุกคนมาจากหลายกลุ่มงาน ต่างประสบการณ์การทำงาน แล้วยังอาจารย์ กำหนดเวลาในแต่ละกลุ่ม และให้หมุนเวียนสมาชิก มันยิ่งทำให้การทำหน้าที่ Fa ในครั้งนี้ ช่างบันเทิงและ ได้ฝึกประสบการณ์ครบรสจริง ๆ เพราะช่วงแรกทุกอย่างดูราบรื่น แต่เมื่อเริ่มเจาะลึกความคิดเห็นบางครั้งมีความเห็น ที่แตกต่าง ทำให้บรรยากาศบางคนเงียบ บางคนเสียงดัง การทำหน้าที่ Fa ในจุดนี้จึงต้องนิ่งสติ และนำพากลุ่มไปให้ บรรลุเป้าหมาย นั่นคือสิ่งที่ท้าทายมาก และเชื่อว่าทำให้เราได้พัฒนาทักษะหลายด้านมาก ๆ

บทสรุป: สิ่งสำคัญของบทบาทการเป็น Fa นอกจากการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้แล้ว เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการกลุ่ม ต้องสรุปประเด็นสื่อสารให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจข้อสรุปร่วมกัน

บทเรียนจากการเป็น Facilitator ครั้งนี้

หน้าที่ของ Facilitator ต้อง 1) วางกรอบและกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม 2) สร้างบรรยากาศที่ดี กระตุ้นให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และรับฟังกันอย่างเคารพ 3) จัดการเวลา ให้กระบวนการกลุ่มดำเนินไปตามเวลาที่กำหนด และหลีกเลี่ยงการออกนอกประเด็น 4) มีการสื่อสารที่ดี เพื่อให้การ สนทนาระหว่างสมาชิกในกลุ่มมีความชัดเจน ลดความขัดแย้งและสับสน 5) สรุปและสะท้อนความคิดเห็น ของกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

ชื่อ รัชนก ใจเชิดชู ผู้เล่าเรื่อง

ด้วยความขอบคุณ
คณะกรรมการ KM ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก
(มกราคม 2568)

Story Telling กับความเป็น Facilitator

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน
เขตสุขภาพที่ 2”

วันที่ 3-4 ธันวาคม 2567 ในการประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงาน
ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เขตสุขภาพที่ 2 ณ โรงแรมดิอิมพีเรียล โฮเทลแอนด์คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์
พิษณุโลก ได้รับมอบหมายเป็น Facilitator คู่กับ งานอนามัยสิ่งแวดล้อม

เริ่มต้นการการรับบทบาท

การทำหน้าที่เป็น Facilitator ครั้งแรก!!!!!! สิ่งแรกที่เกิดขึ้นในจิตใจคือ กังวลว่าเราจะทำได้ดีไหม ยัง
ไม่เคยทำมาก่อนเลย แต่เมื่อได้รับมอบหมายก็ต้องทำให้ดีที่สุดและเป็นโอกาสที่ได้พัฒนาตนเอง โดยเริ่มจากการ
การศึกษาวิธีการ ขั้นตอนการทำหน้าที่บทบาท Facilitator เพื่อที่จะนำทีมผู้เข้าร่วมประชุมของจังหวัดพิษณุโลกที่มา
จากหลายหน่วยงานมาช่วยกันนำเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่ เพื่อให้หลายๆเครือข่ายเข้าใจ
บทบาทและแนวทางการดำเนินงานด้านสุขภาพของหน่วยงานอื่น ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ ผู้เข้ามามีทั้งหน่วยงานด้าน
สุขภาพ และหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บทบาทอื่นที่ไม่ใช่ด้านสุขภาพ เช่น สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ
รพ.สต. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน เรืองจักษ์กลางจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา เทศบาลนคร
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสวัสดิการสังคมและแรงงานจังหวัด การที่มีผู้เข้า
ประชุมหลายหน่วยงานทำให้ต้องศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น เพราะหัวข้อที่ได้คือการส่งเสริมสุขภาพและ
อนามัยสิ่งแวดล้อมทุกกลุ่มวัย ทำให้ต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เพราะงานที่ปฏิบัติคือกลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ
วัยเรียนวัยรุ่น

การดำเนินงานหน้าที่ Facilitator ได้อธิบายขั้นตอนของการทำกลุ่มให้ผู้เข้าร่วมรับทราบ และมีการ
คัดเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอ เริ่มต้นที่การทำกิจกรรมกลุ่มมีแต่ความเงียบไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ผู้
ร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความหลากหลายหน่วยงานไม่ค่อยเสนอความคิดเห็น และประธานยังไม่ได้ทำหน้าที่ของตนเอง
ทำให้ Facilitator ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมแทนประธานกระตุ้นสมาชิกกลุ่มเชื่อมโยงความคิดและ
ข้อเสนอแนะให้สมาชิกทุกคนในการแสดงความคิดเห็นอย่างทุกคน ทำให้การประชุมครั้งนี้มีเสนอการดำเนิน
กิจกรรมด้านสุขภาพของแต่ละองค์กร มีการการแบ่งปันประสบการณ์ของแต่ละองค์กร เพื่อเป็นแนวทางให้องค์อื่น
นำไปปรับใช้ ถือว่าเป็นอีกหนึ่งในความท้าทายที่สำคัญสิ่ง ทำให้รู้สึกมีความเชื่อมั่นการเป็น Facilitator ครั้ง
แรก!!!!!!

ทำให้ได้พัฒนาทักษะของตนเอง ในเรื่องของถาม ฟังอย่างตั้งใจ การคิดและวิเคราะห์ข้อมูล เหมือนเป็นการสร้าง
สะพานให้กับกลุ่มในการทำกระบวนการ ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีของกลุ่ม

นางรัตนารักษ์ เหมือนจันทร์ ผู้เล่าเรื่อง
ด้วยความขอบคุณ

คณะกรรมการ KM ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก (มกราคม 2568)

Story Telling กับการเป็น Facilitator

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน
เขตสุขภาพที่ 2”

วันที่ 23-24 ธันวาคม 2567 ในการประชุม “การสร้างเครือข่ายองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy Organization - HLO)” ณ โรงแรมเดอะปาร์ค จังหวัดพิษณุโลก ได้รับมอบหมายเป็น Facilitator ประจำกลุ่มจังหวัดตาก ในข้อหัวโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กับพื้นที่เป้าหมาย โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การดำเนินงานหน้าที่ Facilitator

การทำหน้าที่เป็น Facilitator จากประสบการณ์ครั้งแรกจะมีความคิดและความวิตกกังวลในจิตใจ กังวลว่าเราจะทำได้ดีไหม ยังไม่เคยทำมาก่อนเลย แต่ครั้งนี้ได้รับมอบหมายเป็นครั้งที่ 2 ทำให้เข้าใจบทบาทของตนเองมากขึ้น มีความสำคัญที่จะต้องนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย การเป็น Facilitator ต้องศึกษาทำความเข้าใจกับประเด็นและองค์ความรู้ในเรื่องที่ Facilitator จะเอื้ออำนวยให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การประชุมครั้งนี้เริ่มต้นที่มีการบรรยายเรื่องการส่งเสริมความรู้เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืนด้านสุขภาพ โดย นายแพทย์วัชรระ เพ็งจันทร์ ทำให้ตัวเองและเข้าผู้เข้าประชุมเข้าใจความหมายของความรอบรู้สุขภาพมากขึ้น จากนั้นก็มีการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของจังหวัดตาก โดยมีการแนะนำบทบาทหน้าที่ของ Facilitator และ Notetaker ให้สมาชิกแต่ละท่านแนะนำตนเอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ ประเด็นของการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้ ทำให้สมาชิกทุกคนเข้าใจเป้าหมายไปในทางเดียวกัน และมีการคัดเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอ ในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้ประธานได้ทำหน้าที่กระตุ้นสมาชิก เชื่อมโยงความคิดและข้อเสนอแนะให้สมาชิกทุกคนในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ Facilitator คอยสังเกตการณ์และช่วยประธานในการตั้งคำถามเพียงเล็กน้อย ทำให้บรรยายกาศของกลุ่มมีความเป็นกันเอง แต่ก็ยังมีข้อที่ต้องแก้ไข เพราะการประชุมครั้งนี้ผิดฝาผิดตัวไปหมด สมาชิกกลุ่มเป็นเป้าหมายของกิจกรรมสาธารณสุขอำเภอ ซึ่งไม่ได้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เป้าหมาย ทำให้ในการแสดงความคิดเห็นที่จะเป็นคุณครูพื้นที่เป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ในการ แต่สมาชิกได้เสนอแนวทางและวิธีการ เพื่อให้โรงเรียนนำไปเป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียน จนได้โครงการพัฒนาศักยภาพและทักษะการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของครูและนักเรียนในสถานศึกษา ในการทำหน้าที่ Facilitator ครั้งนี้ทำให้มีความเชื่อมั่นการมากขึ้นแต่ก็ยังต้องมีการพัฒนาทักษะของตนเองไปเรื่อยๆ ในเรื่องของถาม ฟังอย่างตั้งใจ การคิดและวิเคราะห์ข้อมูล เหมือนเป็นผู้อำนวยให้กับกลุ่มในการทำกระบวนการ ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีของกลุ่มต่อไป

นางรัตนภรณ์ เหมือนจันทร์ ผู้เล่าเรื่อง

ด้วยความขอบคุณ

คณะกรรมการ KM ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก (มกราคม 2568)

Story Telling กับการเป็น Facilitator

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้ มาตรฐานเขตสุขภาพที่ 2”

.....

ผู้เล่าเรื่อง : ลฎาภา อุตสม

Facilitator บทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการเล็งเห็นศักยภาพหรือบทบาทหน้าที่จากคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย ในเวทีการจัดประชุมของศูนย์อนามัยฯ “การเป็น FA จะทำได้มั้ย คือขั้นตอนอย่างไร ยังไม่แน่ใจ แต่เมื่อได้รับมอบหมาย ก็ต้องพร้อมทำให้สำเร็จ ให้ได้ผลตามที่คาดหวัง ไปพร้อมลุย

ก่อนการจัดประชุมทีมไม่ค่อยมีเวลานัดคุย ทำให้มีทีมบางส่วนหาข้อสรุป ของการจัดประชุม ว่าต้องการอะไร แต่มีการสื่อสารผ่านทางไลน์ คณะกรรมการที่คิดประเด็นที่เป็นแนวทางในการสอบถามหรือดำเนินการในการจัดกระบวนการกลุ่ม โดยในการทำครั้งแรกใช้ประสบการณ์ตรงจากการทำงานที่ผ่านมาและประเด็นการถาม พยายามให้ผู้เข้าประชุมมีส่วนร่วมมากที่สุด แต่อาจจะติดขัดในการเบรกเวลาผู้เข้าประชุมที่มีประสบการณ์เยอะ และการพยายามกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม **ครั้งแรกในเวทีแรกถือว่าพอใช้ได้ คิดเข้าข้างตัวเอง** แต่ข้อค้นพบว่าตัวเองควรได้รับการฝึกฝนและหาข้อมูล Fa ที่มีคุณสมบัติอย่างไร และมีความกดดัน **แต่เราคงยังต้องรักษาภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือจากเครือข่าย เราอ่อนแอไม่ได้ทั้ง ๆ ที่บางทีผู้เข้าประชุม จะมีประสบการณ์ในการเป็น FA และกระบวนการทำงานในพื้นที่มากมาย ทำให้เราได้เรียนรู้การทำงานไปกับผู้เข้าร่วมประชุมด้วย** ทั้งนี้หากจะรับบทบาท FA ให้มีประสิทธิภาพต้องได้รับการฝึกฝน การมีองค์ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่นำมาใช้ เพื่อดึงศักยภาพของกลุ่มออกมาให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการประชุมมากที่สุด **ท้ายที่สุดการรับบทบาทเป็น FA ทำคนเดียวไม่ได้ต้องมีทีมที่มีศักยภาพไปพร้อม ๆ กันด้วย...**

Story Telling กับการเป็น Facilitator

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้ มาตรฐานเขตสุขภาพที่ 2”

.....

ผู้เล่าเรื่อง : ลฎาภา อุตสม

Facilitator บทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการเล็งเห็นศักยภาพหรือบทบาทหน้าที่จากคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย ในเวทีการจัดประชุมของศูนย์อนามัยฯ “การเป็น FA จะทำได้มั้ย คือขั้นตอนอย่างไร ยังไม่แน่ใจ แต่เมื่อได้รับมอบหมาย ก็ต้องพร้อมทำให้สำเร็จ ให้ได้ผลตามที่คาดหวัง ไปพร้อมลุย

ก่อนการจัดประชุมทีมไม่ค่อยมีเวลานัดคุย ทำให้มีทีมบางส่วนหาข้อสรุป ของการจัดประชุม ว่าต้องการอะไร แต่มีการสื่อสารผ่านทางไลน์ คณะกรรมการที่คิดประเด็นที่เป็นแนวทางในการสอบถามหรือดำเนินการในการจัดกระบวนการกลุ่ม โดยในการทำครั้งแรกใช้ประสบการณ์ตรงจากการทำงานที่ผ่านมาและประเด็นการถาม พยายามให้ผู้เข้าประชุมมีส่วนร่วมมากที่สุด แต่อาจจะติดขัดในการเบรกเวลาผู้เข้าประชุมที่มีประสบการณ์เยอะ และการพยายามกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม **ครั้งแรกในเวทีแรกถือว่าพอใช้ได้ คิดเข้าข้างตัวเอง** แต่ข้อค้นพบว่าตัวเองควรได้รับการฝึกฝนและหาข้อมูล Fa ที่มีคุณสมบัติอย่างไร และมีความกดดัน **แต่เราคงยังต้องรักษาภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือจากเครือข่าย เราอ่อนแอไม่ได้ทั้ง ๆ ที่บางทีผู้เข้าประชุม จะมีประสบการณ์ในการเป็น FA และกระบวนการทำงานในพื้นที่มากมาย ทำให้เราได้เรียนรู้การทำงานไปกับผู้เข้าร่วมประชุมด้วย** ทั้งนี้หากจะรับบทบาท FA ให้มีประสิทธิภาพต้องได้รับการฝึกฝน การมีองค์ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่นำมาใช้ เพื่อดึงศักยภาพของกลุ่มออกมาให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการประชุมมากที่สุด **ท้ายที่สุดการรับบทบาทเป็น FA ทำคนเดียวไม่ได้ต้องมีทีมที่มีศักยภาพไปพร้อม ๆ กันด้วย...**

Story Telling กับการเป็น Facilitator

ประชุมเชิงปฏิบัติการ “ขับเคลื่อนนโยบายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
เขตสุขภาพที่ 2”

.....

ในระหว่างวันที่ 3-4 ธันวาคม 67 ณ โรงแรมดิ อิมพีเรียล โฮเทล แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก วัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระดับพื้นที่เขตสุขภาพที่ 2 กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย สำนักงานเขตฯ, สสจ., สสอ., ศูนย์วิทยฯ, ศูนย์จิต, สคร., ศบส., สปสช., อบจ., ท้องถิ่นจังหวัด, เทศบาลเมือง, สนง.สิ่งแวดล้อม, พมจ., สำนักพระพุทธ, สวัสดิการแรงงาน, เรือนจำ, สพป. และ สพม.

เรื่องเล่า: พลังของการเป็น Facilitator ในวันที่ 3-4 ธันวาคม 67

การประชุมในวันที่ 3-4 ธันวาคม 67 ทำให้ฉันมีโอกาสเป็น Facilitator (Fa) กลุ่มที่มีภาคีเครือข่ายหลายภาค ส่วนในครั้งแรก เพราะที่ผ่านมาฉันมีประสบการณ์เพียงการทำกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น แต่ก่อนที่จะเป็น Facilitator ในครั้งนี้ พึ่งได้ผ่านการอบรมจากท่านอาจารย์สมยศมาใหม่ ๆ (1 อาทิตย์) ในเรื่องการจัดการความรู้ (KM) หลักการ ขั้นตอน ปัจจัยความสำเร็จ คนสำคัญที่ดำเนินการทั้ง คุณเอื้อ คุณอำนวย คุณกิจ คุณลิขิต และคุณวิศาสตร์ อีกทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเป็น Fa ของเจ้าหน้าที่ในศูนย์ การได้รับมอบหมายในครั้งนี้ถือเป็นโอกาสให้ฉันได้เรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างแท้จริง บนความท้าทาย ความกังวล ที่อยู่ในตัวเอง

โจทย์ที่ได้รับในครั้งนี้ 1) การขับเคลื่อนงานการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ปีที่ผ่านมา 2) แผนการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ปี 2568 3) ความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ และ 4) แนวคิดการบูรณาการงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ

การเริ่มต้น: เริ่มกระบวนการกลุ่ม ด้วยการแนะนำทีม Fa, Note taker และให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้แนะนำตัว ชี้แจง โจทย์ที่ได้รับ กำหนดระยะเวลาทำกลุ่มร่วมกัน และเลือกประธานกลุ่ม สำหรับผู้นำเสนอนั้นคัดเลือกหลังจากกระบวนการกลุ่มดำเนินการเสร็จเรียบร้อย ฉันได้ตั้งคำถามปลายเปิดและกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกประเด็น คำถาม สรุปประเด็นของสมาชิกเมื่อพูดจบ และสื่อสารกับทีม Note taker เป็นระยะๆ เพื่อทวนสอบการสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน

ระหว่างกระบวนการกลุ่ม: ฉันได้ห้องแยก มีอุปกรณ์ไม้ค้ำสาย 1 ตัว จัดรูปแบบเป็นตัว U ซึ่งถือว่าเป็นจุดดีในการทำกลุ่มครั้งนี้ เพราะไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอกและมีการยกมือของสมาชิกเมื่อต้องการแลกเปลี่ยน/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งภาคีเครือข่ายได้มีการเติมเต็มเนื้อหาซึ่งกันและกัน บรรยากาศมีความเป็นกันเอง แต่ในระหว่างกระบวนการนั้นฉันต้องรับมือกับภาคีเครือข่ายบางท่านที่ใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนนาน จึงได้มีการกำหนดระยะเวลาอีกครั้งในการแลกเปลี่ยนแต่ละประเด็น ฉันได้ดำเนินการตามกรอบที่วางไว้ แต่มีความกดดันจากกลุ่มจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากดำเนินการเสร็จเร็วกว่ากลุ่มของฉัน สุดท้ายฉันและทีมได้ดำเนินการกระบวนการกลุ่มเรียบร้อยเป็นกลุ่มสุดท้ายแต่สมาชิกทุกคนยังมีรอยยิ้มที่ใบหน้าและบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้ฉันและทีมมีรอยยิ้มเช่นกัน

บทสรุป: สิ่งสำคัญของบทบาทการเป็น Fa นอกจากการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้ว เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการกลุ่ม ต้องสรุปประเด็นและสื่อสารให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจข้อสรุปร่วมกัน

ชื่อ มธุรส เพ็ชรดี ผู้เล่าเรื่อง

ด้วยความขอบคุณ
คณะกรรมการ KM ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก

Story Telling กับการเป็น HL coach /Facilitator/Notetaker

การขับเคลื่อน “องค์กรหลักสร้างสังคมรอบรู้สู่สุขภาพดีทุกกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน
เขตสุขภาพที่ 2”

การทำหน้าที่เป็น Facilitator ในการประชุมเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ถือเป็นโอกาสสำคัญที่ได้นำพาผู้คนจากหลากหลายภาคส่วนมาร่วมกันสร้างความเปลี่ยนแปลงเพื่อสังคมที่ดีขึ้น ฉันมองว่าเรื่องเล่าในบทบาทนี้มียุทธศาสตร์สำคัญที่สะท้อนให้เห็นทั้งความท้าทายและแรงบันดาลใจ

ในการประชุมครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมล้วนมาจากหลากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานด้านสุขภาพ และหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บทบาทอื่นที่ไม่ใช่ด้านสุขภาพ การมีตัวละครที่หลากหลายทำให้ฉันในฐานะ Facilitator ต้องทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงความคิดและมุมมองที่แตกต่างกันอย่างลงตัว ทั้งยังต้องให้พื้นที่แก่ทุกคนในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม

การประชุมครั้งนี้มีการกิจกรรมในการแบ่งปันประสบการณ์ของแต่ละองค์กร ไปจนถึงการระดมสมองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา การได้เห็นพลังแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่ความร่วมมือใหม่ ๆ เป็นเส้นเรื่องที่สร้างความประทับใจและเติมพลังใจให้กับทุกคน หนึ่งในความท้าทายสำคัญคือการเผชิญหน้ากับความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ เริ่มต้นที่การสนทนามีแต่ความเงียบไม่กล้าแสดงความคิดเห็น แต่ในบทบาทของ facilitator นั้นต้องทำหน้าที่ในการปิดประตูความเงียบ และเปิดประตูการแลกเปลี่ยนความเห็นออกมาให้ได้ แต่สิ่งที่ทำให้ฉันรู้สึกมีแรงบันดาลใจคือการได้เห็นทุกคนเปิดใจรับฟังกัน และพยายามหาจุดร่วมที่ตอบสนองต่อประโยชน์ส่วนรวม อิมหลักของเรื่องเล่านี้คือ "ความร่วมมือเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน" ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายของการประชุม ทุกคนที่มาร่วมวงสนทนาไม่เพียงแต่นำความรู้และประสบการณ์ของตนเองมาแบ่งปัน แต่ยังนำความหวังและความตั้งใจที่จะสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับสังคมมาด้วย การประชุมจัดขึ้นในห้องประชุมที่ห้องที่เต็มไปด้วยแผ่นกระดานโน้ต ความคิดสร้างสรรค์ และเสียงหัวเราะเป็นฉากที่ทำให้รู้สึกอบอุ่นและเต็มไปด้วยพลังบวก แม้จะมีข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร แต่ทุกคนกลับใช้พื้นที่นี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การเป็น Facilitator ในครั้งนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ฉันได้พัฒนาทักษะการเชื่อมโยงและจัดการวงสนทนา แต่ยังทำให้ฉันตระหนักถึงพลังของการร่วมมือและการเปิดใจรับฟังกัน ทุกคนในที่ประชุมคือ "ตัวละคร" สำคัญที่ร่วมกันเขียนเรื่องเล่าที่ทรงพลังซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงในสังคม

สุวรรณี อ่อนทอง ผู้เล่าเรื่อง

ด้วยความขอบคุณ

คณะกรรมการ KM ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก

(มกราคม 2568)